

Néhány gondolat a családi videó és az épkézláb filmkészítés közötti különbségről

írta: Kelle Miklós

Légy több mint egy esküvői videó!

Bizonyos vagyok felőle, van a családban kamerás kedvű sógor, koma, nagybácsi, aki rendszeresen hozza a nyaralásról, a Munyiék vagy Icuék, Jóskaék esküvőjéről, keresztelőjéről a hosszan és mérhetetlenül unalmas felvételeket. Miért készülnek ezek a mozgóképek, és miért esik nehezünkre másodszor (harmadszor, negyedszer....) csakis a családi béke és illendőség okán végigülni ezeket az alkotásokat? Jó ez így túlzás, a rokonság, az ismerősök derülnek ha látják: a Totya már az előétel előtt mennyire elázott meg, hogy milyen jól mutat a nagypapa öltönyben. Az esküvői videó ezért készül, ennyit vállal. De figyelj csak meg, a másfél órás vetítés utolsó órájában, a húgod új barátja szétunja a fejét a sok ismeretlen, alkoholos befolyásoltág hatása alatt vigyorgó (leendő?) rokon láttán. Ha neked az jut eszedbe (jobb dolgod nem lévén), hogy filmet fabrikálj a magad és mindenféle idegenek örömére, bizony mondom akarj többet!

Találd ki mit akarsz!

Mi a szándékod, mit érezzen, min gondolkozzon el az aki nézi a művet: röhögjön egy jót (né'má milyen bolondok ezek), megrendüljön, megütközzön, együtt érezzen, nyíljon bicska a zsebében vagy csak simán gondolkozzon el azon amit föladtál neki. Mindegy mi, csak legyen valami változás a néződ lelkében miattad, a filmed miatt, ne úgy menjen el ahogy jött.

Na hogyan is csináljuk mink eztet....

Most jön az első olyan amivel néhányan nem értenek egyet: Nézz mozgóképet (meg állót is a múzeumban...)! Nézd hogyan csinálják mások. Van kedvenc reklámod, videoklipped, filmed, nézd meg még egyszer. Próbáld meg rájönni mitől jó, mitől működik, mi az ami miatt hatással van rád: egy jó zene, egy jófejszác szereplő, egy szellemes történet, jó geg, meglepő fordulat, egy vagy sok-sok JÓ ÖTLET! Vagy egy már annyira

utálatos fakalap, hogy már azt kedveli a nép, mint miszter házat az sztk-ban. Szóval megnézed, rájössz, a hatása alá kerültél. Megnézed újra és kitalálsz, hogy miért. Miért azt látod akkor amikor, milyen nézőpontból miért őt mutatják, a másik beszél, de az egyiket látom de azt is életlenül a kép előterében: miért nem éles, miért és mikor esik az eső egy filmben és mikor nem. A kamera mikor mutatja távolról és mikor közelről, (Ez nagyon fontos! Mikor kit milyen messziről látok! Keresd az összefüggéseket!) alulról, felülről, mikor mozog, mikor áll, eddig ment a kamera a szereplővel, most miért állt meg, miért indul el, mi van az ember háta mögött és miért pont az, mikor látom hosszan ugyanazt mikor csak egy pillanatra, mikor néz bele a kamerába valaki, mikor szól hangosan a zene most meg miért van csönd. Ha hangja nélkül nézed, csak a képet figyelve kiderül-e kik vannak ott főnök-beosztott, apa-fia, tanár-tanítvány, vajon szeretet, gyűlölet, tisztelet, utálat, félelem feszül köztük? Mi árulja el ezt? Melyikkel érzel együtt? Miért?

Nézz meg rossz filmet is: találd ki mit csinált a filmkészítő rosszul? Hogyan lenne belőle jó film? Egyik magyar filmes bölcs mondta: a jó filmből csak másolni, a rosszból viszont tanulni is lehet!

Ezek után, ha még úgy érzed: nem elég nagy a fa a fejszédhez, és megvan az, mit is akarsz mondani a néződnek, kezdj el FORDÍTVA GONDOLKODNI!

Eddig arról folyt a szó: ezt-és-ezt látom és ezért ezt-és-ezt érzem. Most az jön, hogy AZÉRT mutatom ilyen messziről azt a szereplőt abban a fényben, azzal a mondattal a szájában, így és így mozogva ezzel a zenével, mert ha előtte azt látta a nézőm, utána meg amazt, AKKOR – mint az emberek többségének általában – neki is az fog eszébe jutni, úgy fog érezni AMIT ÉN ELŐRE KIGONDOLTAM. Ha ezt most végiggondolod, furcsa dolog mások lelkével, lelkében játszani, de nem olyan nehéz: hidd el ha a Spielbergnek megy, akkor neked is menni fog. Viccet is meséltél már társaságban, talán még a poént is értették, röhögtek is, gyakorlatilag ez is ilyesmi....

Játssz a fényvel!

Ha már van történeted, szereplőd, kamerád és egy félhomályos szobád, akkor legyen lámpád is. Egy építési- olvasó-, autószerelő- lámpa, vagy egy erősebb gyertya a szereplőd arcán a félhomályban: a fal felé fordítva visszavert fényben, vagy befordítva direkt fényvel, alulról, felülről, hátulról, tükörben tükröztenve, a szekrénysor katedrálüvegén, vagy pauszpapíron át a főgonosztól és álmodozó szerelmesig csoda hangulatú képeket tud fabrikálni a színészedből. Nézd meg a múzeumban, művészettörténet albumodban, hogy ezek a Caravaggiók, Raffaellók, Munkácsyk hogyan használták a fényt, hogyan emelnek ki egy fénypásmával motívumot a képben, hol csillan meg „merő véletlenségből“ valami a képen, mi az amit félhomályban tartanak. Figyeld meg, az árnyékok mindig megmutatják, „hova tették“ a lámpákat az „exponálás“ pillanatában ezek a festőemberek! Tőlük nem szégyen tanulni....

Játssz a képkivágással (a plánnal)! avagy készíts közeli felvételeket is...

(meg az idővel) Térjünk vissza egy pillanatra az átlagos turista (megazesküvői) videókra. (Ide kívánczok a lábjegyzet, hogy kinek inge ne sértődjék, igenis vannak tisztos iparosok, nem egy közülük a bródkaszt iparban is dolgozó tapasztalt harcos, akik természetesen iparszerűen képesek nagyonis nézhető weddingvideókat készíteni, de ezt ők is tudják, hogy nem ez a nagy átlag...)

Szóval az tourist videóban szinte csak totált, meg nagytotált, meg mégnagyobb (óriás)totált szoktunk látni. Mintha képeslapokat néznénk egymás után: kolosszeum nappal, kolosszeum éjjel, nagytemplom a toronnyal kívül, főhajó belül, a strand a csúszdával jobbról, strand az óvárossal a háttérben balról. Kész. Ha nem svenklelt, variózott össze-vissza, akkor már a vizuális kultúra bizonyos nem is alap szintjén rég túllépett, már örülünk, hogy nézhető filmet csinált a rokon, és van a film által a nézőben kiváltott érzélem is: a sárga irigység, hogy ezek tényleg jártak ott...

DE: néha előfordul, ha esetleg a jobb érzésű utód nagy ritkán ki tudta facsarni a családfő kezéből a kamerát, hogy látunk egy közeli felvételt egy ódon kopott kilincsről a bazilika bejáratánál, egy stukkóputtót az eresz alól, ami hoz egy kis színt, hangulatot a képfolyamba.

Ha az öreg bácsikával beszélgetsz a cipésműhelyben, mutasd meg közelről a kezét, a szerszámot, mutasd közelről azt amit csinál. Ha kell vedd fel közelről még egyszer. És ne rávariózz meg visszanyiss totálra, hanem mutasd totálban, vágj közelire, majd újra totálra. Sokkal szebb így, többet is tudsz mutatni, próbáld ki.

Ugyanez érvényes a játékfilmes dologra is: Pl. jelenetünkben szereplőnk fogat mos: A tourist módszer szerint totálban látunk egy ajtót, szereplőnk belép a képbe, benyit, mi utánafordulunk és látjuk, hogy koma benéz a tükörbe, fogkrémet ken, fogat mos, és kész. 60 másodperc unalom. Ha nem is unalom, mert emberünk jóarc de semmi különös. Tegyük meg az első lépést a filmek világa felé: bontsuk plánokra a jelenetet:

1. kép: kilincs közeli - kéz benyúl lenyom, benyit (4 másodperc)
2. kép: piperepolc közeli – kéz benyúl, fogkefét fogkrémet leemeli, pár másodperc múlva tubust visszadobja a polcra (6 másodperc)
3. kép: most látjuk meg gyűrött arcát a tükörben, elkezd csiszítani a kefével (6 másodperc)
4. kép: csap közeli – kinyitja, víz folyik (2 másodperc)
5. kép: 2 kép folytatása, fogkefe is visszaugrik a helyére ugyanaz a kompozíció, látvány mint a 2. Kép eleje, egy mini keretes szerkezet (4 másodperc)
6. kép: a törölköző a helyére lendül a tartón, az ajtócsapódást csak hangban halljuk. (4 másodperc)

Vedd észre, hogy egy az eredetiben majd egy perc hosszan lejátszódó történet, ha ügyesen feszesre vágjuk, a filmben $4+6+6+2+4+4=26$ de lehet, hogy akár 16 másodperc hosszúságú lesz csak. Hát pl. ilyen turpisságoktól tud egy film pörögni.

Gondolj arra, hogy a szemmagasságban elhelyezett kamera az olyan átlagos, általános. Érdeemes elmélkedni azon, hogy kimozduljon néha az ember ebből a pozícióból. Lehet mondani valamit azzal, ha kissé felülemelkedsz, vagy alászállsz a kamerával. Próbáld ki milyen a hatása a különleges pozícióknak. Mond-e az valamit? A kicsi naggyá válik, a nagy kicsivé. Mi van a kép előterében, és mi van a háttérben?

Játssz a zenével!

Az előbbi jelenet alá tegyél valami lassú andalító zenét, esetleg legyen meleg sárgás a fény a szobában, tán az sem baj, ha a nap besüt az ablakon. Maga a tökéletes napindítás a mediterrán nyaralásban, mindjárt megyünk vitorlázni...

Ugyanez a képsor, jó kemény metállal (Van Halenékben ritkán csalódik ilyenkor az ember) a fény legyen hideg kékes, esetleg esik odakinn az eső, de mindenképp nyákos trutymó idő van a hajnali szürkességben, máris egy dolgozatírásról mindjárt elkésző hóttbarázda arc áttanult éjszakából kikábulva stresszel a tükör előtt.

Idézet következik: „Hát erről beszélek nyuszómuszó!” Nagyon jó játék ez:

Tessék Jáccani!!!